

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžsk/26/2017
Identifikačné číslo spisu: 8016200860
Dátum vydania rozhodnutia: 31.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8016200860.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobcu: R. G. L., bytom J. Xc/XX, XX-XXX K., Poľská republika, zast. JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, 080 01 Prešov, proti žalovanej (v konaní sťažovateľka): Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, vo veci správnej žaloby v sociálnych veciach, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 19. apríla 2017 č. k. 2Sa/22/2016-33, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 19. apríla 2017 č. k. 2Sa/22/2016-33 zrušuje a vec krajskému súdu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.
Konanie na krajskom súde

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 191 ods. 1 písm. c), g) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“ alebo „Správny súdny poriadok“) zrušil opatrenie sťažovateľky č. 42523-4/2016 z 23.06.2016 (ďalej len „preskúmané opatrenie“), v ktorom informovala žalobcu, že jeho odvolanie proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočky Košice, č. 63619-2/2013-KEM z 19.04.2013 (ďalej len „prvostupňový orgán“ a „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým prvostupňový orgán rozhodol o nevzniknutí povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobcu od 01.07.2012 do 30.11.2012, bolo podané dňa 31.07.2014 (správne 2015, pozn. kasačného

súdu) po lehote ustanovenej zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a vo veci tohto jeho podania sťažovateľka preto nemôže konať.

2. Podľa názoru krajského súdu je zrejmé, že prvostupňové rozhodnutie nebolo doručené žalobcovi osobne, pretože ho podľa podpisu na doručenke prevzala žalobcova manželka, čo bolo povinnosťou sťažovateľky preveriť. Ďalej krajský súd poukázal na § 212 ods. 3 písm. c) zákona o sociálnom poistení.

3. Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že preskúmal prvostupňové rozhodnutie aj preskúmané opatrenie, poukázal na európsku legislatívu a dospel k záveru, že prvostupňové rozhodnutie vychádzalo z nedostatočne zisteného skutkového stavu a je preto predčasné. Preskúmané opatrenie podľa krajského súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia.

4. Krajský súd uviedol, že sťažovateľka je v novom rozhodnutí povinná v zmysle § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení uviesť, ktoré skutočnosti boli podkladom pre jeho vydanie a akými právnymi úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a na základe ktorých právnych predpisov rozhodovala, pričom je povinná sa vysporiadať aj s povinnosťou doručiť prvostupňové rozhodnutie žalobcovi do vlastných rúk.

II.

Kasačná sťažnosť sťažovateľky / stanovisko žalobcu

5. Sťažovateľka podala v zákonom stanovenej lehote kasačnú sťažnosť (č.l. 40), ktorou napadla rozsudok krajského súdu z týchto dôvodov:

- krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.);
- krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§ 440 ods. 1 písm. h/ S.s.p.).

6. Kasačný súd v stručnosti rekapituluje sťažnostné body:

- krajský súd sa vôbec nezaoberal tým, že žaloba bola podaná oneskorene;
- lehota na podanie správnej žaloby je v zmysle § 181 ods. 1 S.s.p. dvojmesačná, pričom zmeškanie lehoty nemožno odpustiť;
- preskúmané opatrenie aj prvostupňové rozhodnutie boli podľa sťažovateľky vydané v súlade so zákonom;
- sťažovateľka sa nestotožňuje s právnym posúdením veci krajským súdom vo vzťahu k doručeniu prvostupňového rozhodnutia, ktoré už raz bolo žalobcovi doručené;
- žalobca v administratívnom konaní nenapadol prvostupňové rozhodnutie odvolaním v zákonom ustanovenej lehote;
- oneskorene podané odvolanie nemožno kvalifikovať ako odvolanie, nemožno ho vybaviť postupom určeným na preskúmanie neprávoplatných rozhodnutí a preto o tom sťažovateľka vyrozumela žalobcu listom, čo nie je výsledok rozhodovacej činnosti. Argumentovala právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) z uznesenia sp. zn. 1Sžso/24/2015;
- v zmysle § 7 písm. a) S.s.p. nemôže byť prvostupňové rozhodnutie predmetom súdneho prieskumu, pretože žalobca nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky;
- ďalej sťažovateľka z opatrnosti obsiahlejšie skutkovo a právne argumentovala vo vzťahu k správnosti a zákonnosti prvostupňového rozhodnutia.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby Najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zamietá žalobu, alternatívne, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil.

B)

8. Žalobca vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že sa stotožňuje s napadnutým rozsudkom. Podľa neho tým, že krajský súd rozhodol v merite veci, nepochybne skúmal v rámci podmienok konania aj včasnosť žaloby. Ďalej poukázal na časť žaloby vo vzťahu k včasnosti jej podania. Žalobca mal za to, že

napadnuté opatrenie nie je vylúčené zo súdneho prieskumu, pretože z jeho obsahu je zrejmé, že zasiahlo do práv žalobcu.

9. Žalobca zaujal názor, že skutkový stav bol v prvostupňovom konaní zistený nedostatočne a prvostupňový orgán mal doplniť dokazovanie. Napokon nesúhlasil s právnym názorom sťažovateľky vo vzťahu k uplatniteľnej legislatíve.

10. Žalovaný navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

II.

11. Senát Najvyššieho súdu konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S. s. p.) postupom podľa § 491 ods. 1 S.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Preto podľa § 462 ods. 1 S.s.p. rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti je rozsudok krajského súdu, ktorý zrušil preskúmané opatrenie, preto sa kasačný súd zameril na to, či kasačné námietky sťažovateľky sú spôsobilé spochybniť správnosť rozsudku.

13. Základný procesný rámec konania pred správnym súdom je daný tým, že žalobca jednou žalobou žiadal zrušiť napadnuté opatrenie, alebo alternatívne uložiť žalovanej, aby doručila žalobcovi prvostupňové rozhodnutie. Z hľadiska systematiky a hierarchie uplatňovania inštitútov Správneho súdneho poriadku by bolo namieste, keby sa krajský súd najskôr riadne zaoberal tým, či bol žalobca opomenutým účastníkom v zmysle § 179 ods. 1 S.s.p., pričom by si musel zodpovedať otázku, či bolo prvostupňové rozhodnutie žalobcovi riadne doručené. Keby zistil, že rozhodnutie nebolo žalobcovi ako účastníkovi konania doručené, musel by ešte skúmať, či od jeho vydania neuplynuli tri roky. Ak by bola splnená aj táto podmienka, uznesením by rozhodol, že orgán, ktorý prvostupňové rozhodnutie vydal, je povinný ho žalobcovi doručiť.

14. Krajský súd sa však v odôvodnení rozsudku venoval otázke doručovania len v bode 30, pričom z použitých formulácií sa s istotou nedá zistiť jeho stanovisko k otázke predpísanej formy doručovania rozhodnutí rovnakého typu, ako je prvostupňové rozhodnutie. Potom v bode 51 krajský súd uviedol, že žalovaná sa v novom rozhodnutí musí vysporiadať aj s povinnosťou doručiť rozhodnutie prvostupňového orgánu žalobcovi. Krajský súd v rozhodnutí neuviedol, či je žalobca podľa jeho názoru opomenutým účastníkom.

15. Namiesto toho sa krajský súd v odôvodnení venoval posudzovaniu preskúmaného opatrenia a čiastočne aj prvostupňového rozhodnutia tak, ako keby považoval preskúmané opatrenie za meritórne rozhodnutie o včas podanom odvolaní. Z opatrenia je však evidentné, že jeho účelom bolo len oznámiť žalobcovi, že jeho odvolanie bolo podané oneskorene.

16. Kasačný súd v súlade s prvým sťažnostným bodom sťažovateľky predovšetkým konštatuje, že krajský súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď považoval žalobu v časti, ktorá je podkladom jeho rozhodnutia, teda v časti, ktorá smeruje proti preskúmanému opatreniu, za včas podanú, čo je zrejmé z toho, že ju neodmietol ako oneskorene podanú podľa § 98 ods. 1 písm. d) S.s.p. a konal o nej.

17. Z administratívneho spisu (č. 1. 7) totiž jednoznačne vyplýva, že preskúmané opatrenie bolo žalobcovi doručené dňa 06.07.2016, čo potvrdil svojím podpisom medzinárodnej doručenky. Žaloba bola podaná osobne na krajskom súde dňa 16.12.2016, pričom dvojmesačná lehota na podanie žaloby v zmysle § 181 ods. 1 S.s.p. uplynula dňa 06.09.2016.

Podľa § 181 ods. 1 S.s.p. fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote

dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Podľa § 181 ods. 4 S.s.p. Zmeškanie lehoty podľa odsekov 1 až 3 nemožno odpustiť.

18. Kasačný súd poznamenáva, že krajský súd uvedeným postupom zasiahol aj do práva na spravodlivý proces v širšom ponímaní, keď ohrozil právnu istotu a princípy právneho štátu tým, že rozhodoval a preskúmané opatrenie zrušil na základe takého návrhu (oneskorenej žaloby), ktorý zákon nepripúšťa. Ustanovenie o nemožnosti odpustiť zmeškanie lehoty zákonodarca zaviedol kvôli tomu, aby po uplynutí relevantného času nebolo možné žalobou napadnúť rozhodnutie alebo opatrenie. Napokon s ohľadom na to, že krajský súd tento svoj postup ani nijako neodôvodnil, javí sa jeho postup ako arbitrárny.

19. Kasačný súd má za to, že keď zistil pochybenie krajského súdu pri posúdení včasnosti a teda prípustnosti správnej žaloby, čo nevyhnutne musí viesť k zrušeniu rozsudku krajského súdu a vráteniu veci na ďalšie konanie, nie je potrebné sa zaoberať ďalšími sťažnostnými bodmi.

20. Napriek tomu na okraj kasačný súd uvádza, že krajským súdom naznačené právne posúdenie, že prvostupňové rozhodnutie sa malo doručiť do vlastných rúk, čo tvrdí predovšetkým žalobca, nie je správne. Totiž na doručovanie prvostupňového rozhodnutia nemožno aplikovať § 212 ods. 3 písm. c) zákona o sociálnom poistení s argumentom, že ide o rozhodnutie o poistnom. Podľa názoru kasačného súdu je naopak nepochybné, že prvostupňové rozhodnutie nie je rozhodnutím o poistnom a preto sa naň aplikujú všeobecné ustanovenia o doručovaní podľa § 212 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

Podľa § 212 ods. 1 zákona o sociálnom poistení rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia, ak tento zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je deň jeho oznámenia.

Podľa § 212 ods. 3 zákona o sociálnom poistení rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia

- a) o nepriznaní dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,
- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie, o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

Podľa § 178 ods. 1 zákona o sociálnom poistení do pôsobnosti pobočky patrí

- a) rozhodovať v prvom stupni
  1. o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ...
  8. o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové sporenie,
  9. o uložení pokuty a penále,...

21. Z citovaných ustanovení zákona o sociálnom poistení je zrejmé, že zákon rozlišuje v rámci vecnej pôsobnosti pobočky pojmy rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, čo bolo predmetom prvostupňového rozhodnutia, ďalej rozhodovanie o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové poistenie a rozhodovanie o uložení pokuty a penále.

22. Ustanovenie o doručovaní do vlastných rúk však pojednáva len o doručovaní rozhodnutia o poistnom (napr. uloženie povinnosti platiť poistné, určenie jeho výšky) do vlastných rúk a nie aj rozhodnutia o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia. Vzájomným porovnaním a gramatickým výkladom týchto ustanovení je nutné uzavrieť, že ak by bolo povinnosťou prvostupňového orgánu doručovať do vlastných rúk aj rozhodnutie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia, bola by táto povinnosť v zákone priamo zakotvená.

23. Obdobne bola právna otázka doručovania rozhodnutí o vzniku a zániku poistenia riešená aj v

predchádzajúcich rozhodnutiach Najvyššieho súdu (mutatis mutandis napríklad sp. zn. 7Sžsk/5/2016, 9Sžsk/23/2017, 9Sžsk/10/2018, 9Sžsk/14/2018, 10Sžsk/31/2017, 1Sžsk/2/2017).

24. V ďalšom konaní bude krajský súd povinný dodržať vyššie naznačený postup, teda najskôr sa v zmysle žaloby zaoberať otázkou, či je žalobca opomenutým účastníkom a či neuplynula trojročná lehota podľa § 179 ods. 1 S.s.p. Ak pristúpi k ďalšiemu postupu podľa § 179 ods. 7 S.s.p., musí najskôr skúmať prípustnosť žaloby, osobitne z hľadiska jej včasnosti, pričom pri absencii dosiaľ neznámych relevantných skutočností zrejme nemôže dospieť k inému rozhodnutiu, než je odmietnutie žaloby pre jej oneskorenosť v zmysle § 98 ods. 1 písm. d) S.s.p.

25. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne v zmysle § 467 ods. 2 S.s.p. krajský súd.

26. Senát Najvyššieho súdu prijal uznesenie jednomyseľne (§ 139 ods. 4 v spojení s § 147 ods. 2 a § 452 ods. 1 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustná kasačná sťažnosť (§ 438 v spojení s § 439 S.s.p.).